

พ ระธาตุสามเงา เป็นพระเจดีย์แบบล้านนา สร้างด้วยอิฐถือปูนทรงแปดเหลี่ยม มีองค์ระฆังทรงกลมสูงประมาณ 7 เมตร

ทาด้วยสีทอง เหตุที่เรียกชื่อเช่นนี้ เนื่องจากเงาของพระธาตุ จะฉายเข้าไปปรากฏอยู่ที่พื้นที่ภายในวิหาร ซึ่งตั้งอยู่ด้านหน้าองค์พระธาตุเงานั้น จะเป็นพระธาตุถึง 3 ภาพ โดยมีสีเหมือนธรรมชาติทุกประการ (สีทอง) เงาหนึ่งจะมีรูปเหมือนพระธาตุองค์จริง เงาหนึ่งจะคล้ายกับพระธาตุเจ้าดอยสุเทพ คู่บ้านคู่เมืองเชียงใหม่ เงาสุดท้ายจะเหมือนพระธาตุดอยตุง นับเป็นเจดีย์องค์แรกที่สร้างขึ้นในแผ่นดินล้านนาและสร้างขึ้นภูเขาสูงที่สุด และอยู่ตอนเหนือสุดของอาณาจักร

เงาพระธาตุทั้งสามนี้ มีความอัศจรรย์สามารถปรากฏชัดเจนเป็นสีทองมากน้อยหรือเป็นเงาดำสลัวได้ไม่แน่นอนแล้วแต่อ่านาบุญกุศลที่ผู้มากกราบไหว้จะเสวยอริฐานบารมีขอพร

ประวัติขององค์พระธาตุมีอยู่ว่า แต่เดิมมีชาวบ้านปางมะโอ ได้อพยพไปตั้งหมู่บ้านอยู่บนดอยแห่งนี้ และได้สังเกตเห็นว่าในคืนวันพระขึ้น 15 ค่ำ จะมีดวงแก้วสุสว่างลอยขึ้นจากยอดดอยเปล่งรัศมี มีโชติช่วงอยู่ช่วงระยะเวลานานพอสมควร แล้วจะวูบหายไปเป็นเช่นนี้ตลอดไป จนกระทั่งถึง พ.ศ.2578 ชาวบ้านอันมีพื่อน้อยคำ เป็นผู้ใหญ่บ้าน ได้คิดจะสร้าง

วัดประจำหมู่บ้าน ไว้เพื่อบำเพ็ญบุญกุศล จึงได้เข้าไปเลือกทำเลสถานที่บนยอดดอย เพื่อแผ้วถางสร้างวัด ก็ได้พบซากวัดร้างที่เป็นวัดพระธาตุสามเงา เมื่อมีการขุดปรับพื้นที่ก็ได้พบว่า พระพุทธรูปโบราณที่ชำรุดและโบราณวัตถุอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก ที่เหลือเป็นหลักฐานสมบูรณให้เห็นในปัจจุบัน ได้แก่พระพุทธรูปสัมฤทธิ์ปางมารวิชัยแบบล้านนา(สิงห์หนึ่ง)หน้าตักประมาณ 20 นิ้ว แก้วผลึกยอดพระธาตุและประทีปสัมฤทธิ์ใช้จุดเทียนบูชา หอยเบี้ย ลูกอม กระปุกดินเผา เป็นต้น

พื่อน้อยคำกับชาวบ้านได้สร้างศาลาบำเพ็ญบุญขึ้นบนฐานวิหาร แล้วสร้างกุฏิเสนาสนะสงฆ์ขึ้น แล้วนิมนต์พระขึ้นมาจำพรรษา เพื่อเป็นที่พึ่งทำบุญเรื่อย มาจนถึงพ.ศ.2476 มีข่าวว่าครูบาศรีวิชย นักบุญแห่งล้านนาได้เดินทางมาบูรณะ พระธาตุสบฝางที่เมืองฝาง พื่อน้อยคำมีความดีใจ รีบพาลูกบ้านจำนวนหนึ่งเดินทาง ไปนิมนต์ครูบาเจ้าให้มาบูรณะวัดพระธาตุสามเงาด้วย เมื่อครูบาเจ้าได้เล็งญาณพิจารณาเหตุการณ์ตามวิถีของท่านแล้ว เห็นว่าควรบูรณะได้ จึงได้รับนิมนต์ แล้วนำคณะของท่านเดินทางเท้าขึ้นไปจนถึงวัดพระธาตุในวันจันทร์ที่ 4 แรม 3 ค่ำ เดือน 3 เหนือ (ธันวาคม) ปีระกา พ.ศ.1476 ในวันรุ่งขึ้นเป็นวันอังคารที่ 5 ธันวาคม กิ่งมือปรับฐานเจดีย์เพื่อบูรณะ เมื่อขุดลงไปบูรณะประมาณเมตรเศษ ก็พบผอบทองบรรจุพระสารีริกธาตุชาวไสบริสุทธิขนาดเท่าเมล็ดพันธุ์ฝักกาด 20 องค์ ครูบาเจ้าจึงเชิญขึ้นมาทำพิธีสงฆ์ นำสักการบูชา แล้วสร้างกุฏิขึ้นมาบรรจุใหม่ เพื่อเป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุไว้ดังเดิม จากนั้นจึงสร้างพระธาตุเสางามองค์ที่เห็นในปัจจุบันนี้ขึ้นมาครอบบนฐานของเดิมข้างหน้าธาตุได้สร้างวิหารไม้แทนที่ศาลาบำเพ็ญบุญของชาวบ้านสร้างไว้ รวมเวลาทำการทั้งสิ้น 13 วัน แล้วทำบุญถวายทานไว้

นมัสการพระธาตุสามเงา

เป็นสมบัติของพระพุทธศาสนา เมื่อวันที่ 17 แรม 15 ค่ำ ธันวาคม พ.ศ. 2476 โดยครูบาเจ้าได้ตั้งชื่อว่า อรัญญา เป็นภาษาบาลีแบบพื้นเมืองที่เลื่อนมาจากคำว่า อรัญปตา แปลว่า วัดบนภูเขาในป่า แล้วท่านได้มอบหมายให้พระภิกษุผู้เป็นศิษย์ 4 รูป อยู่ประจำดูแลวัด จากนั้นได้นำคณะไปบูรณะปูชนียสถานแห่งอื่นในแผ่นดินล้านนา ตามที่ได้รับนิมนต์ไว้ต่อไป

วัดพระธาตุเสางามมีความเจริญเรื่อยมาจนถึง พ.ศ.2491 สมัยที่หลวงพ้อโตมาเป็นเจ้าอาวาส จึงเป็นประธานสร้างวิหารก่ออิฐถือปูนมุงหลังคาแบบเกล็ด แทนวิหารไม้ของครูบาเจ้าที่ชำรุดลง แล้วสร้างพระประธานก่ออิฐถือปูนรวม 3 องค์ไว้ประจำวิหาร กับสร้างกุฏิสงฆ์แทนของเดิมที่ชำรุด พอดีเป็นปีที่ทางราชการได้ออกพระราชบัญญัติขึ้นทะเบียนชื่อวัดทั่วพระราชอาณาจักร

ดร.พระสิงห์ทนต์ นราสโก พร้อมอาจารย์จากมหาวิทยาลัยพายัพเดินทางไปตรวจความคืบหน้าการก่อสร้างวิหารของวัดพระธาตุสามเงา ณ.แม่ปะ อ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่เมื่อวันที่ 23 พ.ค.49

ปรากฏว่าชื่อวัดอรัญญาไปเข้ากับชื่อวัดทั่วพระราชอาณาจักรปรากฏว่าชื่ออรัญญาไปเข้ากับชื่อวัดหนึ่งอยู่ตำบลทุ่งข้าวรวง อำเภอลำปาง ซึ่งไปแจ้งชื่อขึ้นทะเบียนไปก่อนแล้ว ทางวัดจึงตกลงเปลี่ยนชื่อใหม่ ว่า วัดอรัญจวมม แทนชื่อเดิม เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในทางปกครอง ภายหลังหลวงพ้อโตมีอายุมากขึ้น สุขภาพทรุดโทรมโยมอุปัฏฐากจึงนิมนต์กลับไปจำพรรษาอยู่วัดบวกรุกกหลวง อ.เมือง จ.เชียงใหม่ อันเป็นวัดชาติภูมิเดิมของท่าน เพื่อสะดวกแก่การรักษาพยาบาล จนกระทั่งมรณภาพลงโดยไม่มีโอกาสกลับไปวัดพระธาตุสามเงาอีกเลย

เมื่อสิ้นบุญหลวงพ้อโตแล้ว วัดพระธาตุสามเงาก็เริ่มยุคเสื่อม หากิกษุมาประจำวัดไม่ค่อยได้ พระภิกษุมาอยู่ไม่ทน เพราะต้องพบกับแรงอาทรพรหมต่าง ๆ ทำให้วัดมีสภาพทรุดโทรมลงเหมือนกับวัดร้าง จนถึงพ.ศ.2535 ชาวบ้านที่เป็นศรัทธาของวัดจึงร่วมมือกันคิดฟื้นฟูให้วัดเจริญขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง โดยสร้างกุฏิศาลาคอนกรีตถาวรขึ้นมาพร้อมกับห้องน้ำ เพื่อให้ความสะดวกแก่ภิกษุสงฆ์ขึ้นมาพำนัก แต่ก็ไม่มีพระภิกษุรูปใดรับขึ้นมายุ่งเป็นการถาวร นอกจากรับนิมนต์มาเป็นครั้งคราว

พ.ศ.1435 พระอาจารย์มนัส ดิสโร ได้ทราบกิตติศัพท์ความศักดิ์สิทธิ์ของพระธาตุสามเงา จึงได้เดินทางมานมัสการ เมื่อพบว่าวัดไม่มีพระภิกษุอยู่ดูแลทั้งที่เป็นวัดสำคัญ ซึ่งครูบาศรีวิชยมาบูรณะได้ ดังนั้นท่านซึ่งปรารถนาจะพำนักปฏิบัติธรรมและอุปฐากองค์พระธาตุมิให้ร่วงโรยเศร้าหมอง เมื่อได้รับการเห็นชอบจากคณะศรัทธาผู้ดูแลแล้ว ท่านจึงได้จำพรรษาอยู่นับแต่บัดนี้เป็นต้นมา ได้อบรมศีลธรรมและปรุ่ญาสมุณโพรแผนโบราณที่ท่านมีความรู้ช่วยสงเคราะห์ชาวบ้านตลอดมา โดยสร้างกุฏิสงฆ์เป็นอาคารคอนกรีตถาวรขนาด 4 ห้องขึ้นมาหลังหนึ่งซึ่งได้รับความร่วมมือจากชาวบ้านจนสำเร็จในเวลาอันสั้นเป็นที่น่าอัศจรรย์ ขณะนี้ได้เนื่อวิหารหลังเดิมที่ชำรุดลงเพื่อสร้างขึ้นใหม่ให้แข็งแรงถาวร พร้อมกับบูรณะพระประธานสามองค์ รวมทั้งฐานให้เหมาะสมเนื่องจากปูนปั้นที่พอกไว้เสื่อมอายุพังแล้ว ต่อมา พระอาจารย์มนัส ดิสโร ก็มี

รอยเรื่องเมืองล้านนา ปีที่ ๘

ศาสนกิจรับนิมนต์กลับภูมิลำเนา ชาวบ้านได้นิมนต์พระอธิการนิพนธ์ รัตนโชโต มาเป็นเจ้าอาวาส ทำการก่อสร้างวิหารหลวงใหม่ของวัดต่อจนเป็นรูปเป็นร่าง โดยมีคณะศรัทธาจากกรุงเทพฯ และจังหวัดต่างๆ สนับสนุนเป็นอย่างดี การก่อสร้างวิหารคืบหน้าไปมาก ท่านก็กลับลงไปอีก พ.ศ.2548 มีหลวงพ้อลบจันทโร เป็นเจ้าอาวาส สืบสานงานก่อสร้างวิหารหลังใหม่ใกล้จะสำเร็จสมบูรณ นับแต่ พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา หลวงพ้อ ดร.สิงห์ทนต์ นราสโก (คำขาว) ซึ่งบ้านเกิดอยู่อำเภอลำปางปัจจุบันปฏิบัติหน้าที่พระธรรมทูตเผยแผ่พระศาสนาในต่างประเทศได้นำปัจจัยมาสมทบก่อสร้างวิหารหลายครั้ง รวมทั้งการสร้างซุ้มประตู หน้าต่าง ปูพื้นหินอ่อน ในปี พ.ศ.2548 ได้อันเชิญพระประธาน พระสมณโคดม ซึ่งทำพิธีมหาจักรพรรดิทานพร้อมกัน 5 องค์ หน้าตักกว้าง 109 นิ้ว ณ วัดบรมวงศ์ จ.พระนครศรีอยุธยา มาประดิษฐานไว้ในพระวิหารหลังใหม่ พร้อมทั้งเป็นเจ้าภาพในการจัดพิมพ์ภาพโปสเตอร์พระธาตุสามเงา และแผ่นพับเพื่อประชาสัมพันธ์ให้พุทธศาสนิกชนได้ทราบเรื่องราวของวัดอรัญจวมมด้วย

การเดินทางสู่วัดอรัญจวมม โดยทางรถยนต์จากตัวเมืองเชียงใหม่ไปตามถนนโชตนา (เชียงใหม่-ฝาง) ผ่านอำเภอมแม่แตง สู่ทางขึ้นเขาเข้าเขตอำเภอลำปาง ถึง ก.ม.61 เป็นด่านตรวจเจ้าหน้าที่ตำรวจ ปากทางมีศาลเจ้าพ่อหลวงคำแดงตั้งอยู่ เรียกว่าหมู่บ้านแก่งบันเต้า เลี้ยวซ้ายขึ้นเขาไปตามเส้นทางสู่ไร่ชาะมิงค์ ระยะทางประมาณ 15 ก.ม. ก็จะถึงวัดอรัญจวมม ขอเชิญท่านสาธุชนผู้จาริกแสวงบุญทั้งหลาย ได้หาโอกาสขึ้นไปกราบนมัสการพระธาตุสามเงา เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตตลอดไป

มานิตย์ เข้มกล้า
รายงาน